

ÀMBIT: ECONOMIA

UN MODEL ECONÒMIC SOSTENIBLE, EQUITATIU I EFICIENT

1 DIAGNÒSTIC I EXPECTATIVES

1.1 Època de canvis o canvi d'època: límits al creixement, digitalització/robotització, globalització, financiarització

- el planeta té uns recursos i una capacitat metabòlica finits que són **incompatibles amb un creixement material** infinit
- de fet el **creixement del PIB no garanteix** la creació d'ocupació; més aviat és a la inversa
- el creixement encara és possible, però només en forma immaterial: **augmentant les hores treballades** (en no importa quin servei mentre la comunitat el valori); i **augmentant l'estoc de riquesa** (entenent que ho fa en afegir ni que sigui un full escrit a l'estoc previ)
- els **impactes de la digitalització** sobre la nostra societat: professions socialment útils es veuen de sobte desplaçades...
- tanmateix, **la digitalització, incloent la robotització, és globalment positiva** tot i que avui els seus beneficis es distribueixin molt desigualment
- malgrat els efectes globals positius, **la globalització també té perdedors**: augmenten les desigualtats interiors, el nombre de migrants...
- caldrien **acords globals** per lluitar contra el canvi climàtic, eradicar els paradisos fiscals, impedir el dumping fiscal i social, els desequilibris macroeconòmics...
- lamentablement, el **capital financer** ha guanyat al capital industrial i productiu: mobilitat incontrolada, especulació, evasió fiscal...
- malgrat aquets efectes externs, el nivell de benestar dependrà de les **nostres pròpies decisions** en bona part
- de fet, hi ha països que **retrocedeixen**
- **la multilateralitat** és, segurament, el nou ordre a venir; una multilateralitat que demana la participació i responsabilitat de cadascuna de les parts.

1.2 L'economia del coneixement

- el coneixement sempre ha sigut una de les bases **del progrés i del poder**
- tanmateix, com s'ha dit, per primer cop ha esdevingut un **factor directe de producció**
- de fet està a la base de molts de les **canvis esmentats** abans
- també de les **oportunitats** per fer-hi front
- el coneixement concentrat en poques mans pot ser un nova eina de dominació; **al servei i a l'abast de tota la societat**, una eina de desenvolupament equitatiu i sostenible
- en particular, a Catalunya tenim una **magnífica base** de coneixement i recerca (tot i que, com a tota la UE, amb dèficits per transferir-lo al sistema productiu)

1.3 Un punt de partida esperançador

- més en general, es donen les condicions perquè a curt termini Catalunya sigui un país **més pròsper i just**, amb plena ocupació, sous dignes i estabilitat laboral
- **depèn de nosaltres** consolidar una economia avançada, capaç de competir dins la UE i en la globalització
- malgrat la negra herència, l'escassa col·laboració i fins i tot els entrebancs d'un **estat ineficient i centralitzador**: dèficit fiscal, oligarquia improductiva...
- partim d'una estructura productiva **oberta al món** creada en els darrers anys
- ho facilita que Catalunya s'ha caracteritzat per la **petita i mitjana propietat** de la terra agrícola i de les empreses.
- de fet, Catalunya gairebé excel·leix en termes de pur creixement: és **una de les regions amb taxes de creixement més altes**, tant en PIB com en generació d'ocupació, i amb un major superàvit comercial exterior i superàvit fiscal.

- l'entrada a la UE i l'euro va suposar, d'entrada, un deteriorament del saldo comercial exterior que a hores d'ara s'ha superat per la via d'un espectacular creixement del **turisme** i de les **exportacions** de productes arreu del món

1.4 Els reptes actuals: sostenibilitat, equitat, eficiència

- malgrat aquesta base productiva i social, l'èxit no està garantit ja que els reptes mundials del segle XXI són molt complicats: cal una **veritable transformació**, tant institucional com productiva; cal una visió i una estratègia **a llarg termini**; calen consensos bàsics de la majoria de la població sobre les **estructures estratègiques** de la nova economia catalana.
- en efecte, **no som prou eficients**, com posa de manifest una taxa d'atur crònicament superior a les de les economies del nostre entorn.
- **tampoc pel que fa a l'equitat**: posició 163 en l'índex regional europeu de progrés social malgrat la 68 en PIB per càpita; la major taxa de pobresa relativa entre les regions europees amb igual o superior PIB, amb la menor participació salarial en la distribució de la renda i amb el menor pressupost de despeses socials.
- **tampoc pel que fa a sostenibilitat**: energia renovable (no arriba al 10%), contaminació ambiental (depassa sovint els nivells recomanats per la UE i la OMS), aigües freàtiques contaminades (per la producció porcina...), zona costera trinxada pel turisme...
- orientada cap al màxim creixement quantitatiu, **contradictori amb el qualitatiu** (per exemple, augment de l'ocupació vs. millora de les condicions)
- l'**estat de benestar** depèn de l'eficiència: més alta sostenibilitat; qualitat institucional; incentius i càstigs ben adequats; coneixement incorporat i difús; creativitat i innovació permanent; infraestructures curosament avaluades...

1.5 Les resistències a vèncer i les línies vermelles

- cal vèncer la **força de la inèrcia**, sobre tot quan l'economia sembla anar millor
- hi ha **punts de no retorn** (climàticament, socialment...)
- també línies vermelles: el principi de subsidiarietat; la gestió dels recursos que generem; un salari digne; feina i llar per a tothom; un salari digne; aire i aigua saludables; igualtat d'oportunitats; justícia social i llibertat individual; institucions honestes i eficients; sanitat i educació públiques de qualitat i a l'abast de tothom; premiar l'esforç i el talent

2 EL MODEL ECONÒMIC

2.1 La transformació necessària: model productiu i condicions laborals

- la **sostenibilitat medi-ambiental**, s'aborda en profunditat en una altra àrea; cal destacar els efectes econòmics molt positius (generar ocupació de qualitat, disminuir la factura exterior de recursos fòssils...)
- essencialment l'eficiència depèn d'un **millor i major coneixement** (en procediments, en ginys, difús entre la població...); en canvi, Catalunya lidera l'abandonament escolar prematur i l'escassa qualificació professional
- cal, doncs, promoure **la formació, la recerca i la innovació**, tant des del sistema educatiu (Catalunya lidera l'abandonament escolar prematur i l'escassa qualificació professional), com en el model productiu
- igualment per l'eficiència, i també per l'equitat, cal **impedir llocs de treball precaris i mal pagats**
- pitjor situació en el **sector serveis** que en la indústria
- les costos laborals **no resten competitivitat** (Corea, Noruega...)
- de fet, els salaris baixos **no van a productivitat o a inversió**, sinó simplement a beneficis
- en particular, **eleva el salari mínim** als estàndards europeus.
- aquestes mesures **comportarien beneficis** en disminució dels fluxos migratoris, increment del PIB per hora treballada, menor dispersió salarial, major pressió impositiva efectiva i millora de la sostenibilitat.

- l'atur, no minvaria fins que la generació d'ocupació de qualitat passés a ser majoritària; caldrien, doncs, reforçar les **polítiques actives d'ocupació**
- igualment, una **renda garantida** vinculada amb la seva requalificació professional
- minvaria el saldo positiu actual de la balança exterior, la qual cosa fa imprescindible una reducció significativa del **dèficit fiscal**.

2.2 Un model productiu basat en el coneixement i la innovació

- les característiques de la societat catalana, la tradició industrial i comercial i els sectors emergents fan creure que aquest nou model econòmic ha d'estar **basat en la innovació**, més que no pas en la competència per preus
- rendibilitzant els **bons resultats en recerca**: cal un canvi en la mentalitat i d'actitud del món acadèmic i sobre tot en la de moltes de les grans empreses, que haurien d'exercir un paper tractor en aquests camps
- així, cal fer una aposta decidida per la **reindustrialització**
- la **robòtica** ja està essent clau: permet produir més, i millor, amb el mateix nombre de treballadors
- Catalunya tindrà un lloc en l'economia global si ofereix uns **nivells diferencials de coneixement**
- sovint exportadora forçada de coneixement, cal retenir-lo i captar-ne mitjançant **polítiques salarials, infraestructures de R+I+i i serveis** de qualitat, juntament amb les condicions naturals i socials del país

2.3 Condicions laborals: els salaris; el "precariat"

- ja s'ha dit que, per raons d'eficiència i d'equitat, cal **impedir llocs de treball precaris i mal pagats**
- cal fer especial **atenció a determinats sectors** con ara el turisme, el camp o les dones (amb llars d'infants, horaris flexibles, baixes maternal/paternal...)
- igualment regular les **subcontractacions**, sobre tot en el sector públic
- en general, intensificar la **inspecció de treball** (treball "negre" ...)

2.3.1 Les retribucions

- cal **eleva el salari mínim** a 1000 o 1200€ (ho han fet alguns convenis sectorials)
- igualment, **limitar els ventalls** salarials

2.3.2 La jornada laboral

- pel que fa a les relacions laborals, en general es considera desitjable un mercat laboral on la norma sigui la **feina estable a temps complet**
- tanmateix, Holanda promou (amb èxit) les **feines a temps parcial** per tal de facilitar la conciliació familiar i la natalitat
- en tot cas, cal **limitar les hores** treballades

2.3.3 La precarització

- la nostra **temporalitat** triplica la mitjana europea
- una possibilitat seria el **contracte únic (indefinit)**, alhora que crear un **fons de capitalització individual** finançat amb aportacions periòdiques de l'empresa, transferible entre empreses i accessible als treballadors en cas d'acomiadament (o jubilació)
- tanmateix, atesa la tendència històrica cap a la flexibilitat, hi ha referents
- de **tractaments alternatius de la precarització**: la "flexiseguretat" dels països nòrdics no contempla l'acomiadament improcedent (ni la indemnització); també el sindicat i la patronal austríacs han consensuat la "motxilla austríaca", eliminant la indemnització per acomiadament; Suïssa i altres països tenen relacions laborals extremadament flexibles

- ara bé, **no tots els països amb mercats laborals flexibles tenen relacions laborals envejables**, com multitud d'exemples al continent americà
- es configura, doncs, una alternativa on **no es protegeix el lloc de treball, sinó el treballador**: un mercat on la feina sigui molt flexible (durada, terminació...) i o el treballador estigui molt protegit a l'hora de trobar-ne una altra de prou atractiva
- en qualsevol cas, som **lluny del consens** i per tant el debat sembla imprescindible

2.4 Un model d'empresa al servei de les persones

- criteris alternatius per a determinar els plans d'acció d'una empresa (aplicats exitosament en una gran multinacional francesa):
 - fixar **objectius qualitius**, mai quantitius (en producció, vendes...)
 - **universalitat de les primes** per resultats, ja que són fruit d'una feina col·lectiva
 - creixement del **Valor Afegit per Persona** com a mesura del progrés de l'eficiència (que garanteix la supervivència)
 - l'obligació social d'una empresa és **crear llocs de treball** i que siguin de qualitat
 - els **beneficis econòmics** no són l'objectiu de l'empresa, sinó la condició per continuar existint (com la salut per les persones)
 - tot treballador té dret a un salari econòmic i un **salari emocional**
- la seva aplicació requereix un lideratge fort, respectuós i respectat

2.5 El tercer sector: l'economia social

- són nombroses les **economies alternatives** (solidària, verda, circular, humana...) amb experiències significatives i exitoses
- per exemple, cooperatives (Abacus, La Fageda...), associacions comercials (Gran Centre de Granollers...)
- també entitats de **coordinació** (XES, AEES...) i de **recerca** (CIES..)
- també **quantitativament** són ja destacables (entorn del 10%, segons certes avaluacions)
- en definitiva, un sector esperançador, que cal **impulsar**

2.6 La demografia: quants volem ser?; cómo aconseguir-ho?

- molt **baixa natalitat** catalana (i a Espanya)
- **demografia molt diversa** a Europa (en vint anys: 17% a Espanya, Suïssa...; menys del 3% a Alemanya, Grècia, Portugal...) i a Espanya (entre 20 i 30% a Catalunya, Múrcia...; 3% a Extremadura, País Basc...)
- per tant, **no sembla dependre de** la fertilitat, ni de la política immigratòria, ni del nivell de vida, ni de la posició geogràfica (el país de més creixement és Irlanda)
- tot sembla indicar que, a Europa, **el creixement demogràfic és una conseqüència de la creació de llocs de treball**, recorrent a la immigració, si cal (com a Catalunya)
- és discutible que **la immigració ajudi a finançar les pensions**, ja que sovint ocupen llocs de treball mal remunerats (turisme, agricultura...)
- en canvi, sembla clar que el creixement demogràfic **impacta sobre el mercat immobiliari**
- cal un debat sobre el **volum de població que hauria de tenir Catalunya** d'aquí a vint anys
- també un segon sobre **polítiques de natalitat i immigració** per aconseguir-lo
- (en vint anys, les fertilitats nòrdiques ha passat de ser les més baixes a acostar-se dos fills per dona en edat fètil).
- aquestes polítiques tenen **també implicacions socials** i ètiques
- per exemple, si l'acolliment és una forma de **cooperació amb els països d'origen**, ja que preferirien llocs de treball allà
- igualment, cal preveure un tractament adequat de la **diversitat social**, cultural, religiosa...

2.7 Les vies d'ocupació i el repartiment del treball

- en els propers anys hem d'esperar un reducció significativa dels llocs de **treball industrials** (i una seva major qualificació, fent obsolets un part dels actuals treballadors), alhora que l'aparició de molts i diversos nous llocs de treball, especialment en el **sector dels serveis**
- la **robotització** serà un dels factors que més hi incidirà: caldria estudiar un sistema d'imposició fiscal a la robotització que podria pal·liar la disminució d'ingressos de la Seguretat Social
- també veurem una reducció significativa de la **jornada laboral**
- d'aquí un important **creixement de determinats serveis**: lleure, prestacions socials, formació continuada...
- en definitiva, el gran salt serà en **dues direccions**: vinculats a la innovació, a la productivitat de la indústria i al disseny; vinculats al lleure, a l'activitat física i al coneixement
- doncs, el valor de la majoria de llocs de treball es quantificarà pel nivell de **coneixement aportat** o, en el sector de serveis, per la **qualitat del tracte**
- cal una especial atenció a la **formació** (en particular la dual, la continuada...)
- la plena ocupació dependrà d'impulsar aquestes vies de creació de llocs de treball, alhora que d'un **repartiment just i equitatiu del treball**

2.8 El repartiment de la riquesa

- no és forassenyat aspirar a una **prosperitat econòmica homologable** a la d'altres països i regions similars al nostre
- tan important com la creació de riquesa és la seva distribució: **la desigualtat social pot disparar-se fins i tot en condicions de creixement**
- un dels nostres signes d'identitat ha de ser la corresponsabilització dels agents productius i el **repartiment equitatiu del beneficis**: retribucions, condicions laborals, redistribució de la feina, plena ocupació...
- de fet, el gran repte econòmic del futur és el repartiment equitatiu de la riquesa **entre els països rics i la resta**: una visió sostenible i redistributiva, front l'extractiva i d'acumulació

2.9 Les prestacions socials: l'estat del benestar

- l'increment de la desigualtat social s'agreuja amb el **retrocés de les prestacions públiques** per a necessitats bàsiques
- a més de la fase **predistributiva** (mercat de treball, salaris...) i de la **redistributiva** (fiscalitat, habitatge...) calen serveis públics de benestar social universals i de qualitat
- la Llei catalana de Serveis Socials (2007) universalitzava els serveis socials com a quart pilar de l'**estat del benestar**, al costat de la salut, l'educació i la Seguretat Social
- es completava així l'alternativa al **model assistencialista** de polítiques pal·liatives de "final de canonada" (recaptes, beques de menjador...)
- cal recuperar les pèrdues derivades de la crisi, alhora que atendre les **noves necessitats** (diversitat, envelliment...) i abordar **millores** (prevenció, personalització...)

2.10 Un debat clau: la renda bàsica

- una dècada de depressió econòmica ha deixat una gran quantitat d'aturats de llarga duració i un percentatge elevadíssim d'atur juvenil
- en aquestes circumstàncies, la renda bàsica resulta una eina fonamental per **eradicar la pobresa**, cobrint les necessitats bàsiques (incloent lloguer, aigua, energia, comunicacions...) i culminant l'estat del benestar
- no eliminaria, en canvi, la **desigualtat social**
- cal debatre la modalitat (**garantida, universal, condicionada...**), la **quantia** (potser per trams d'edat)...
- la **Renda Garantida de Ciutadania** (2017) és un gran pas endavant respecte a l'anterior Renda Mínima d'Inserció, però és lluny de la Renda Bàsica Universal
- s'ha analitzat abastament la seva **viabilitat econòmica**: absorció de prestacions i subvencions actuals, estalvi en la gestió administrativa dels ajuts, nous impostos...

- en tot cas, representa un canvi radical en l'estructuració del **model econòmic**: prestacions actuals (atur, maternitat, pensions no contributives...), ingressos complementaris, impacte en el mercat de lloguers...
- també té complexes **afectacions socials**: aplicació als immigrants, eliminació de frau...

2.11 El contracte social

- més encara, la renda bàsica implica un **canvi cultural profund**: desapareix el "treballar per guanyar-se la vida", potser l'orgull per la feina ben feta i fins i tot la solidaritat dels treballadors
- el nostre contracte social es fonamenta en **la necessitat de treballar i l'obligació de contribuir** al benestar col·lectiu: "guanyaràs el pa amb la suor del teu front" (Gènesi), "qui no treballa no ha de menjar" (Lenin)...
- la seva **implementació efectiva varia** segons cultures, religions, països...; i
- sempre hi ha hagut col·lectius que l'han obviat per voluntat (religiosos contemplatius, rodamóns, bohemis, *hippies*...), per herència (per això s'ha proposat limitar-les)...
- tanmateix, l'existència de països en el nostre entorn on aquest contracte social funciona raonablement bé justifica l'**opció de mantenir-lo** per millorar-lo.
- alternativament, en el nou contracte social els ciutadans tenen el **dret de rebre de la societat els mitjans per una vida digna** (encara que modesta), pel sol fet de ser-ho i sense condicionament de cap mena
- comporta possibles **riscos** (abandonament escolar, abúlia, desmotivació...), però també **noves oportunitats** (lleure, formació, realització personal...), anàlogament a com va passar amb les 40 hores/setmana o les vacances
- és discutible que sigui una conseqüència inevitable de la **reducció i precarització de llocs de treball** (robotització...) o de la prosperitat, però esmorteix els seus possibles efectes negatius
- en definitiva, el contracte social actual és conegut i perfectible, mentre que de l'alternatiu en sabem molt poc, però obre expectatives: un **debat franc i entenedor** sobre l'un i l'altre és oportú i necessari

3 LA GESTIÓ MACROECONÒMICA

3.1 El paper de l'estat. Els sectors públic, privat i social

- fonamentalment, el paper de l'Estat hauria de circumscriure's a:
 - la **planificació** macroeconòmica
 - cobrir tots els serveis públics que conformen l'**estat del benestar**
 - fomentar i mantenir les **relacions internacionals** en tots els camps
- el **sector públic** (també el privat) s'ha de considerar subordinat i incardinat en l'estructura organitzativa de la qual es doten els ciutadans per a cobrir totes les seves necessitats.
- la **política macroeconòmica** ha de permetre preveure els recursos necessaris per oferir els serveis públics i les prestacions que conformen l'estat del benestar
- també ha de definir, de forma clara i transparent, els criteris i condicions per a la concessió dels **serveis públics en règim de concertació**.
- com ja s'ha dit, cal donar prioritat a les empreses i organitzacions **del tercer sector i de l'economia social**

3.2 La política econòmica-industrial

3.2.1 Les polítiques públiques

- sembla que la **iniciativa de la societat** és més eficaç que la planificació pública per determinar els sectors prioritaris i com potenciar-los
- tanmateix, calen polítiques públiques en certs casos:
 - l'**autosuficiència alimentària i energètica**
 - sectors ja **punters**: biomedicina, supercomputació, fotònica, logística, turisme, gastronomia...

- sectors fonamentals en la societat del futur: sistema sanitari, cohesió social, telecomunicacions...
- l'**equilibri territorial**: potenciant la formació, la recerca i la innovació en les activitats característiques o predominants de cada zona...
- igualment, força innovacions provenen d'una **recerca finançada amb fons públics**, que cal orientar i seleccionar
- destaquem per **excel·lència científica** que no s'aprofita suficientment
- cal, doncs, una **política de transferència** i una política científica concordant

3.2.2 Els sectors estratègics

- la **indústria** ha estat i és una fortalesa (20% del PIB) i cal potenciar-la (24% a Alemanya, 27% a Euskadi): aporta exportacions, ma d'obra qualificada, valorització de la recerca...
- moltes empreses industrials estan **integrant els serveis** com un factor de valorització i productivitat
- bones expectatives en algunes **prioritats europees**:
 - tecnologies TIC
 - nanotecnologies i materials
 - salut i benestar
 - agricultura sostenible
 - energia neta i eficient
 - transport intel·ligent
 - eficiència dels recursos
- el gran salt es produirà en el sector dels serveis:
 - vinculats a la innovació, a la productivitat de la indústria i al disseny
 - vinculats al lleure, a l'activitat física i al coneixement.

3.3 Les infraestructures

- són notoris i coneguts els enormes **dèficits en infraestructures**, tant de caràcter intern (rodalies, autovies...) com de connexió amb l'exterior (corredor mediterrani, corredor de l'Ebre, connexió ferroviària dels ports, l'aeroport de Barcelona com "hub" internacional...)
- en particular, cal **connectar, en xarxa, les capitals** de totes les regions del país i aquestes amb les dels països veïns, especialment amb els que ens uneixen vincles històrics, culturals i econòmics
- tanmateix, cal revisar els **mecanismes de decisió i planificació** per assegurar donar veus a totes les parts i per garantir la continuïtat
- igualment cal redefinir la **gestió de les infraestructures**: autonomia respecte a la resta de l'estat, coordinació dels ports i aeroports del país...

3.4 La Unió Europea

- sembla que la majoria de la població catalana considera convenient mantenir-se **dins la Unió Europea i l'euro**; tanmateix hi ha veus que ho qüestionen
- contra la UE s'argumenta:
 - manca de **legitimitat democràtica** d'importants institucions de la UE
 - **caràcter "neoliberal"**: economia financera, domini abusi dels mercats...
 - **pèrdua de sobirania** (econòmica, política, social...)
- en favor de la UE:
 - accés al **Mercat Únic**
 - una moneda **unificada i amb reconeixement** mundial
 - importants **inversions** europees i d'altres països
- facilitar el turisme
 - malgrat tot, és la regió **més democràtica i més avançada** socialment
- el balanç resulta clarament favorable a romandre-hi
- per bé que amb força camí a recórrer en sostenibilitat, equitat, eficiència

3.5 El sistema monetari

- arguments en contra de l'euro:
 - divergència entre les **economies del nord i del sud** d'Europa
 - necessitat de flexibilitat per **adaptar el tipus de canvi** a les variacions de la productivitat relativa
- en favor de l'euro:
 - **caràcter industrial** de la nostra economia
 - necessitat de proveir als inversors d'un **marc estable a llarg termini**. - - també en aquest cas concloem que **l'euro ha de continuar** com moneda de Catalunya
- tanmateix, cal denunciar que la creació de moneda depengui de la banca comercial essencialment
- tot plegat, fa pensar en la conveniència d'una "moneda social", vàlida per a les transaccions internes, anàloga a les locals ja existents

3.6 El sistema financer

- per a la nostra economia és **nefast el sistema financer espanyol** resultant de la darrera gran crisi
- alternativament, caldria una **xarxa territorial de caixes** d'estalvi i inversió, generalment en forma de cooperatives, que gestioni l'estalvi personal i familiar i inverteixi en les iniciatives empresarials estratègiques en cada territori
- per a les mitjanes i grans empreses, una xarxa de **banca privada**
- un **banc públic** que actuï de banc central, estretament vinculat al Banc Central Europeu
- una **Borsa de Barcelona** que respongui i faci visible el dinamisme de l'economia catalana

3.7 El sistema fiscal

3.7.1 Principis generals

- hi ha consens en que l'actual sistema fiscal és força **regressiu** socialment
- igualment, en que hi ha un **gran frau fiscal**, per evasió i per elusió
- a l'estat espanyol, els **assalariats** tenen un 50% del PIB, però aporten un 80% dels ingressos fiscals
- cal una fiscalitat més **justa i redistributiva**, basada en la simplicitat, la transparència, l'equitat i la coresponsabilitat
- un sistema fiscal que la ciutadania reconegui com a propi, on l'Estat sigui percebut com un **instrument eficient** per gestionar els afers col·lectius

3.7.2 La pressió fiscal

- la **pressió fiscal és més baixa** que la mitjana de l'Eurozona (6 punts menys que EU15)
- de fet, la diferència és per les **exempcions fiscals**
- per a la majoria, cal apujar-la per **combatre la desigualtat** i proveir els serveis socials desitjables
- tanmateix, per a la **minoria "liberal"** convé que sigui baixa i que la població obtingui en el mercat els serveis que avui proporciona el sector públic
- caldria contrastar si la pressió fiscal està correlacionada amb **l'equitat i la prosperitat**: Suïssa és força equitativa, amb una baixa pressió fiscal; els països nòrdics tenen una altíssima pressió fiscal i una altíssima prosperitat

3.7.3 Les bases de la fiscalitat

- per una major equitat, hi ha consens en:
 - **impostos directes** progressius i prioritaris sobre els indirectes
 - gravar més les **rendes de capital** que les del treball

- tanmateix, la **mobilitat del capital** ha facilitat l'elusió i l'evasió fiscals i provocat una competència fiscal:
 - les rendes del capital ja són menys gravades que les del treball
 - els mega-rics han passat a pagar molt pocs impostos
 - sovint els augments d'impostos recauen en les classes mitjanes
- gravar més els **immobles** (no poden desplaçar-se i son més difícils d'amagar) topa amb el fet que som un país de propietaris d'habitatges
- pel que fa a la fiscalitat de les **activitats productives**, s'hauria de tendir a la simplicitat i a la màxima transparència:
 - **un sol impost indirecte** (l'IVA)
 - destinar obligatòriament una part dels beneficis a **formació** i una altra part a **reserva pròpia** (per capitalitzar-les); **impost de societats** només sobre els beneficis resultants
 - bonificacions per **participació directa en les polítiques públiques** (projectes estratègics impulsats per l'Estat....)
- la renda bàsica exempta d'impostos i escalat creixent sobre els ingressos addicionals per rendiment del treball
- igualment exemptes les rendes de capital considerades estalvi (per exemple, un 10% dels ingressos per rendes del treball)

3.8 Els pressupostos públics

- els pressupostos públics han de ser un clar reflex de les **prioritats polítiques** de la societat catalana
- igualment, **transparentes i entenedors**, fomentant la participació ciutadana en la seva elaboració
- per exemple, **estructurant-los en grans àmbits**: serveis i prestacions a les persones; polítiques dedicades al territori i a la sostenibilitat ambiental; sectors econòmics; serveis públics generals; administració pública; deute públic...